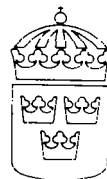

Utbildningsutskottets betänkande

1987/88:29

om anslag till forskningsrådsnämnden, m.m. (prop.
1987/88:100, bil. 10 delvis)

UbU
1987/88:29

ÅTTONDE HUVUDTITELN

I detta betänkande behandlas förslag som regeringen förelagt riksdagen i proposition 1987/88:100 bilaga 10 (utbildningsdepartementet) under punkterna D 29. Forskningsrådsnämnden, D 30. Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet, D 31. Medicinska forskningsrådet, D 32. Naturvetenskapliga forskningsrådet, D 33. Polarforskning, D 34. Rymdforskning, D 35. Europeisk forskningssamverkan, D 36. Manne Siegbahninstitutet för fysik, D 37. Institutet för rymdfysik och D 38. Vissa bidrag till forskningsverksamhet jämte motioner.

1. Forskningsrådsnämnden

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt D 29 (s. 333–335) och hemställer

att riksdagen till *Forskningsrådsnämnden* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 50 984 000 kr.

2. Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet

Regeringen har under punkt D 30 (s. 335–336) föreslagit att riksdagen till Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 112 618 000 kr.

Motion

1987/88:Ub525 av Mats O Karlsson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ökade insatser för forskning och utveckling till stöd för fostran mot våld.

Utskottet

Regeringen föreslår att anslaget till humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet skall föras upp med 112 618 000 kr., vilket innebär en ökning med 9 648 000 kr., varav 3 565 000 kr. är en förstärkning i enlighet med riksdagens beslut vid föregående riksmöte (prop. 1986/87:80, UbU 1986/87:26, rskr. 1986/87:282).

Mot bakgrund av de oroande tendenserna till ökat våld bland barn och ungdomar och det ökande utbudet av underhållningsvåld begärs i motion 1987/88:Ub525 (s) att riksdagen skall uttala att det behövs ökade insatser för forskning och utveckling till stöd för fostran mot våld.

Vid riksmötet 1982/83 konstaterade utskottet (UbU 1982/83:31 s. 47–48) att ett utbud av film m.m. som präglas av våldsinslag som förstärker könsfördomar, rasism och människoförakt strider inte bara mot de mål som ställts upp för ungdomsskolan utan även mot de grundläggande värderingar som vårt demokratiska samhälle hygger på. Enligt utskottets uppfattning borde forskningen på området inte bara kretsa kring problem rörande effekter på barn och ungdom av våldsinslagen utan även inriktas på åtgärder som på sikt kan leda till en minskad konsumtion av filmer m.m. med våldsinslag. På utskottets hemställan gav riksdagen som sin mening regeringen till känna vad utskottet anfört (rskr. 1982/83:379). Regeringen gav därefter humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet i uppdrag att lämna underlag för ställningstagande i berörda frågor inför det kommande årets forskningspolitiska proposition. I denna proposition 1983/84:107, bil. 5 s. 128–129 anmäldes att rådet lämnat en redovisning av pågående forskning. Föredragande statsrådet uttalade att han utgick från att rådet även fortsättningsvis stöder och bedriver information om sådan forskning som kan tjäna som underlag vid beslut om åtgärder för att motverka effekterna av våldsinslag i film m.m.

Enligt vad utskottet inhämtat avslutas just nu två forskningsprojekt med stöd från rådet, vilka har en sådan inriktning att de kan ha betydelse i fråga om strävandena att motverka våld bland barn och ungdom.

Utskottet vill i sammanhanget erinra om att temaforskningen vid universitetet i Linköping utökats med ett nytt tema, nämligen Barn. Till detta tema knyts två nya tjänster som professor, vilka nu är under tillsättning. Utskottet förutsätter att den kommande forskningen inom tema Barn bl.a. kommer att röra sådana frågor som tas upp i den aktuella motionen.

Utskottet vill också nämna att en redovisning av något om det aktuella forskningsläget beträffande våldsbrottsligheten och videovåldet gjorts i rapporten (Ds U 1987:8) Videovåld. En rapport från våldsskildringsutredningen.

Med hänvisning till det anförda anser utskottet att något sådant uttalande av riksdagen som begärs i motionen inte är påkallat varför den avstyrks.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *anslagsbeloppet*
att riksdagen med bifall till proposition 1987/88:100 till *Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 112 618 000 kr.,
2. beträffande *forskning till stöd för fostran mot våld*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub525.

3. Medicinska forskningsrådet

UbU 1987/88:29

Regeringen har under punkt D 31 (s. 337–338) föreslagit att riksdagen till Medicinska forskningsrådet för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 234 861 000 kr.

Motion

1987/88:Ub534 av Roland Brännström och John Andersson (s, vpk) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ökad forskning kring sjukdomen familjär amyloidos.

Utskottet

Under anslaget Medicinska forskningsrådet föreslår regeringen att riksdagen skall anvisa 234 861 000 kr., vilket innebär en ökning med 15 192 000 kr. jämfört med innevarande budgetår. Utöver pris- och löneomräkning innebär detta en reell förstärkning om 1 737 000 kr. i enlighet med föregående riksmötes beslut med anledning av 1987 års proposition om forskning (prop. 1986/87:80, UbU 1986/87:26, rskr. 1986/87:282).

Utskottet tillstyrker regeringens förslag beträffande anslagsbeloppet avseende budgetåret 1988/89.

I motion 1987/88:Ub534 (s, vpk) yrkas att riksdagen som sin mening skall ge regeringen till känna att forskningen kring sjukdomen familjär amyloidos bör intensifieras. Motionärerna påpekar att viss forskning bedrivs i Sverige om sjukdomen, men att det för närvarande saknas långsiktiga ekonomiska resurser för att framgångsrikt bekämpa sjukdomen.

Utskottet behandlade ett liknande motionsyrkande vid föregående riksmöte (UbU 1986/87:26 s. 109–110). Då utskottet inte finner anledning att ändra sitt ställningstagande att riksdagen inte bör uttala sig om särskilda forskningsprojekt avstyrker utskottet motion 1987/88:Ub534.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen med bifall till proposition 1987/88:100 till *Medicinska forskningsrådet* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 234 861 000 kr.,

2. beträffande *uttalande om forskning rörande familjär amyloidos*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub534.

4. Naturvetenskapliga forskningsrådet

Regeringen har under punkt D 32 (s. 339–341) föreslagit att riksdagen till Naturvetenskapliga forskningsrådet för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 322 123 000 kr.

1987/88:Ub626 av Pär Granstedt m.fl. (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

36. att riksdagen hos regeringen begär förslag till ett miljöforskningsråd i enlighet med vad som anförs i motionen.

Utskottet

Regeringen föreslår att anslaget Naturvetenskapliga forskningsrådet skall föras upp med 322 123 000 kr., vilket innebär en ökning av forskningsrådets anslag med 20 034 000 kr. jämfört med innevarande budgetår. Utöver pris- och löneomräkning innebär detta en reell förstärkning om 2 303 000 kr. i enlighet med föregående riksmötes beslut med anledning av 1987 års proposition om forskning (prop. 1986/87:80, UbU 1986/87:26, rskr. 1986/87:282).

Utskottet tillstyrker regeringens förslag beträffande anslagsbeloppet avseende budgetåret 1988/89.

I motion 1987/88:Ub626 (c) yrkande 36 begärs förslag om inrättande av ett miljöforskningsråd med starkt tvärvetenskaplig inriktning. Erforderliga resurser för detta nya forskningsråd bör enligt motionärernas uppfattning tillkomma genom omfördelning från organ som i dag har forskningsanslag på miljö-, arbetsmiljö- och energiområdet. Regeringen bör återkomma med förslag om inrättande av ett miljöforskningsråd och de omfördelningar av resurser som detta kräver.

Utskottet behandlade så sent som vid föregående riksmöte ett liknande motionsyrkande (UbU 1986/87:26 s. 112–113). Då inget nytt framkommit i ärendet föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1987/88:626 yrkande 36.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen med bifall till proposition 1987/88:100 till *Naturvetenskapliga forskningsrådet* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 322 123 000 kr.,

2. beträffande *ett miljöforskningsråd*

att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub626 yrkande 36.

5. Polarforskning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt D 33 (s. 341) och hemställer

att riksdagen till *Polarforskning* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 11 764 000 kr.

6. Rymdforskning

UbU 1987/88:29

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt D 34 (s. 342) och hemställer

att riksdagen till *Rymdforskning* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 25 470 000 kr.

7. Europeisk forskningssamverkan

Regeringen har under punkt D 35 (s. 342–344) föreslagit att riksdagen till Europeisk forskningssamverkan för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 248 081 000 kr.

Motion

1987/88:Ub626 av Pär Granstedt m.fl. (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

37. att riksdagen beslutar att Sveriges deltagande i EG:s fusionsforskningsprojekt skall upphöra.

38. att riksdagen beslutar att till anslaget D 35. Internationell forskningssamverkan anslå ett i förhållande till regeringsförslaget med 53 milj. kr. lägre belopp om 195 081 000 kr.

Utskottet

Från detta anslag betalas kostnader för avgifter för Sveriges deltagande i europeiskt forskningssamarbete. Medel till svenska forskares verksamhet, resor, utrustning inom Sverige m.m. anvisas under fakultets-, forskningsråds- och investeringsanslag. Utgifterna under anslaget Europeisk forskningssamverkan är beroende av valutakurserna, varför det är förslagsvis betecknat.

Anslaget i sin helhet föreslås i budgetpropositionen föras upp med sammanlagt 248 081 000 kr.

I motion 1987/88:Ub626 (c) yrkas att riksdagen skall besluta att Sveriges deltagande i EG:s fusionsforskningsprojekt skall upphöra (yrkande 37). Följaktligen kan de av regeringen anmälda kostnaderna om 53 milj. kr. utgå och rubricerade anslag minska med motsvarande belopp (yrkande 38). Motionärerna anför att Sveriges avståndstagande från kärnkraften även måste anses gälla framtida fusionsenergi, varför det inte anses rimligt att Sverige deltar i det mycket kostnadskrävande forskningssamarbetet med EG på fusionsområdet.

Riksdagen har vid de två senaste riksmötena avslagit motioner med motsvarande yrkanden (UU 1985/86:16 och 17 samt UbU 1986/87:26). Utskottet anser inte heller i år att det finns någon anledning för riksdagen att ändra sina tidigare beslut beträffande Sveriges deltagande i fusionsforskningsprojektet. Utskottet föreslår därför att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub626 yrkandena 37 och 38.

Utskottet har med hänvisning till vad som nyss anförts inget att erinra mot det i budgetpropositionen föreslagna anslagsbeloppet.

Utskottet hemställer

1. beträffande *deltagande i EG:s fusionsforskningsprojekt*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub626 yrkande 37,
2. beträffande *anslagsbeloppet*
att riksdagen med bifall till proposition 1987/88:100 och med avslag på motion 1987/88:Ub626 yrkande 38 till *Europeisk forskningssamverkan* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 248 081 000 kr.

8. Manne Siegbahninstitutet för fysik

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt D 36 (s. 345–346) och hemställer

- att riksdagen till *Manne Siegbahninstitutet för fysik* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 15 356 000 kr.

9. Institutet för rymdfysik

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt D 37 (s. 346) och hemställer

1. att riksdagen bemyndigar regeringen att ändra benämningen av tjänster som professor i enlighet med vad som förordats i propositionen,
2. att riksdagen till *Institutet för rymdfysik* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 21 673 000 kr.

10. Vissa bidrag till forskningsverksamhet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt D 38 (s. 346–348) och hemställer

- att riksdagen till *Vissa bidrag till forskningsverksamhet* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 15 765 000 kr.

Stockholm den 28 april 1988

På utbildningsutskottets vägnar

Lars Gustafsson

Närvarande: Lars Gustafsson (s), Pär Granstedt (c), Lars Svensson (s), Ingvar Johnsson (s), Göran Allmér (m), Barbro Nilsson (s), Margareta Hemmingsson (s), Lars Leijonborg (fp), Birger Hagård (m), Marita Bengtsson (s), Kerstin Keen (fp), Rinaldo Karlsson (s), Rune Rydén (m), Marianne Andersson (c) och Bo Hammar (vpk).

1. Ett miljöforskningsråd (punkt 4, mom. 2)

Pär Granstedt och Marianne Andersson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar med "Utskottet behandlade" och slutar med "yrkande 36" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer med vad som anförs i motion 1987/88:Ub626 om att miljöforskning ställer sådana krav på tvärvetenskaplighet som inte kan uppfyllas av de befintliga fakulteterna och forskningsråden. Eftersom miljöforskningen är av särskild betydelse för människornas och naturens överlevnad bör därför ett särskilt miljöforskningsråd inrättas. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om inrättande av ett sådant forskningsråd och de omfördelningar av resurser från de organ som har forskningsanslag på miljö-, arbetsmiljö- och energiområdet som krävs. Vad utskottet här anfört bör riksdagen med bifall till motion 1987/88:Ub626 yrkande 36 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 2 i utskottets hemställan i punkt 4 bort ha följande lydelse:

2. beträffande ett miljöforskningsråd

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Ub626 yrkande 36 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

2. Deltagande i EG:s fusionsforskningsprojekt samt anslagsbeloppet under Europeisk forskningssamverkan (punkt 7, mom. 1 och 2)

Pär Granstedt (c), Marianne Andersson (c) och Bo Hammar (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 5 börjar med "Riksdagen har" och slutar med "yrkandena 37 och 38" bort ha följande lydelse:

Kärnkraften som energikälla skall enligt riksdagens beslut successivt avvecklas med slut senast år 2010. Att Sverige under dessa omständigheter deltar i fusionsforskning kan minska trovärdigheten i det på folkomröstningen 1980 grundade beslutet om avveckling. Det kan då fördröja den satsning på sparande och på tillgängliga alternativa energikällor som avvecklingsbeslutet förutsätter. Det är inte heller bra för Sveriges allmänna trovärdighet att delta i samarbetet kring projekt som är främmande för en stor del av det svenska folket.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Ub626 yrkande 37 som sin mening ger regeringen till känna att fusionsforskningssamarbetet med EG bör upphöra.

Med hänvisning till vad som ovan anförts om upphörandet av Sveriges deltagande i fusionsforskningssamarbetet med EG bör riksdagen vid medelsanvisningen inte räkna med de 53 milj. kr. som angivits för detta ändamål i budgetpropositionen. Riksdagen bör således med bifall till motion 1987/88:Ub626 yrkande 38 anvisa (248 081 000 kr. - 53 000 000 kr. =) 195 081 000 kr. till Europeisk forskningssamverkan.

dels att momenten 1 och 2 i utskottets hemställan i punkt 7 bort ha följande lydelse: UbU 1987/88:29

1. beträffande *deltagande i EG:s fusionsforskningsprojekt*
att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Ub626 yrkande 37 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført,

2. beträffande *anslagsbeloppet*
att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Ub626 yrkande 38 och med anledning av proposition 1987/88:100 till *Europeisk forskningssamverkan* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 195 081 000 kr.